

Effektivare verktyg för att bekämpa brott av unga lagöverträdare SOU 2024:93

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) *tillstyrker* utredningens förslag om att polisen ges utökade möjligheter att hålla kvar brottsmisstänkta barn i syfte att skyndsamt överlämna dem till bl.a. föräldrar eller en tjänsteman inom socialtjänsten.

SKR *tillstyrker* utredningens förslag om att tiden som barn under 15 år som misstänks för brott är skyldiga att stanna kvar för förhör förlängs från högst tre timmar till högst sex timmar.

SKR *tillstyrker* utredningens förslag om att barns rätt till juridiskt biträde vid utredningar som inleds på begäran av socialnämnden enligt 31 § andra stycket LUL utvidgas.

SKR *avstår* från att yttra sig över förslagen i övrigt.

Allmänna synpunkter

Mot bakgrund av den senaste tidens utveckling med bl.a. skjutningar, mord och sprängningar som drabbar vårt samhälle anser SKR att det är viktigt att hitta effektiva åtgärder för att vända utvecklingen. Det är särskilt angeläget att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet eller rekryteras till kriminella gäng. Generellt sett välkomnar därför SKR förslag som syftar till att säkerställa att de brottsbekämpande myndigheterna har tillgång till ändamålsenliga och verkningsfulla verktyg i detta avseende. Effektiva möjligheter till förebyggande åtgärder, utredning och lagföring innebär även att socialtjänsten i samverkan med de brottsbekämpande myndigheter har bättre möjlighet att erbjuda stöd och hjälp till barn och unga i utsatta situationer.

SKR är en intresse- och arbetsgivarorganisation för kommuner och regioner som arbetar med de verksamhetsområden som är aktuella för våra medlemmar, dvs. främst de uppgifter som ankommer på kommuner och

regioner. SKR avstår därför från att yttra sig över de delar i betänkandet som inte direkt berör kommuner och regioner, och som främst tar sikte på de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet.

Avsnitt 10.3.2 Barn får hållas kvar av sociala skäl

SKR tillstyrker förslagen om att polisen ges utökade möjligheter att hålla kvar brottsmisstänkta barn, i syfte att skyndsamt överlämna dem till föräldrar, annan vårdnadshavare, en tjänsteman inom socialtjänsten eller någon annan lämplig vuxen person.

Utöver dagens möjligheter till kvarhållande föreslår utredningen att även barn som har kallats till förhör, barn som frivilligt har inställt sig till förhör eller som har hämtats eller följt med frivilligt till förhör får hållas kvar av sociala skäl. Vidare föreslås att polisen får möjlighet att hålla kvar barn som frigges efter att ha varit anhållna eller häktade. Idag gäller att polisen har möjlighet att hålla kvar brottsmisstänkta barn av sociala skäl i högst tre timmar. Utredningen föreslår att tiden förlängs till högst sex timmar.

SKR instämmer i utredningens bedömning om att det är viktigt att samordningen med socialtjänsten kring barn som begått brott eller misstänks för brott fungerar på ett tillfredställande sätt. Utredningens förslag ökar möjligheterna för en sådan samordning och vilket i sin tur underlättar för socialtjänsten att fullgöra sitt uppdrag att ge eventuell vård eller andra insatser.

Avsnitt 10.3.4 Tiden som barn under 15 år är skyldiga att stanna kvar för förhör förlängs

SKR tillstyrker utredningens förslag om att tiden som barn under 15 år som misstänks för brott är skyldiga att stanna kvar för förhör förlängs från högst tre timmar till sex timmar.

Vid förhör med barn under 15 år ska både vårdnadshavare och socialtjänsten kontaktas och ofta ska även ett juridiskt biträde närvara. Utredningen motiverar sitt förslag med att polisen inte alltid hinner få kontakt med samtliga de aktörer som ska närvara vid förhöret inom föreskriven tid.

Ur socialtjänstens perspektiv är det viktigt att det finns förutsättningar att kunna delta på förhör med barn under 15 år, vilket ökar möjligheterna för socialtjänsten att ge eventuell vård eller andra insatser som behövs. Det kan dock, precis som utredningen anför, ibland vara svårt att hitta tillgänglig personal, särskilt utanför ordinarie kontorstid. Mot denna bakgrund välkomnar SKR utredningens förslag.

Avsnitt 15.5.4 Rätten till juridiskt biträde vid utredningar på begäran av socialnämnden bör utvidgas

SKR tillstyrker utredningens förslag om utvidgade möjligheter till juridiskt biträde för barn som är föremål för utredning som inleds på begäran av socialnämnden enligt 31 § andra stycket LUL.

En utredning som inletts på begäran av socialnämnden enligt ovan nämnda lagrum syftar till att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för barnet. Vid den bedömningen ska det särskilt beaktas om det är fråga om ett brott som innebär att barnet äventyrar sin hälsa eller utveckling eller om brottet kan antas utgöra ett led i en upprepad brottslighet begången av barnet. En sådan utredning kan t.ex. initieras i situationer då det behövs en polisutredning för att få klarhet i ett händelseförlopp eller om barnets vårdnadshavare inte förefaller ta socialtjänstens oro på allvar.

Utredningen motiverar sitt förslag med att den skillnad som finns mellan rätten till juridiskt biträde för brottsoffret och det misstänkta barnet i dessa fall. Möjligheten för ett misstänkt barn att få ett juridiskt biträde vid en utredning som inleds på begäran av socialnämnden är avsevärt mer begränsad än för brottsoffer. Detta innebär att det kan uppstå en obalans mellan brottsoffret och det misstänkta barnet vilket riskerar att uppfattas som ojämnt.

Ur socialtjänstens perspektiv är det viktigt att det finns tillit och förtroende i förhållande till enskilda som är i behov av vård eller insatser. Därför kan det vara motiverat att utjämna skillnaden i rätten till juridiskt biträde om förutsättningarna för att bygga en bra relation med den enskilde ökar. I slutänden bör det underlätta för socialtjänsten att se till att barnet får det stöd och hjälp han eller hon behöver. Mot den bakgrunden välkomnar SKR förslaget.

21.7 Konsekvenser i övrigt

Då förslagen i betänkandet inte medför några nya åligganden eller ambitionshöjningar för kommuner och regioner instämmer SKR i utredningens bedömning om att förslagen inte leder till några konsekvenser för bl.a. den kommunala självstyrelsen.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande